

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINING ONA TILI VA O'QISH
SAVODXONLIGI DARSLARIDA KREATIV FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHNING
PEDAGOGIK ASOSLARI**

Ravshanova Ra'no Raup qizi

Qarshi xalqaro universiteti Muhandislik va pedagogika fakulteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Aloqa uchun: Tel +998-88-008-88-02.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14799793>

Annotatsiya. Mazkur maqolada boshlang'ich sinf ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari tahlil qilinadi. Maqola kreativ fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish uchun qo'llaniladigan metodlar va yondashuvlar, shuningdek, bolalarning tasavvurini kengaytirish uchun ishlatiladigan texnikalar haqida ma'lumot beradi. Shuningdek, kreativ pedagogik yondashuvlarning o'quvchilarning mustaqil va tanqidiy fikrlash qobiliyatiga ta'siri hamda bu yondashuvlarning o'quvchilarning yangi g'oyalar yaratish va o'z fikrlarini erkin ifodalash imkoniyatiga olib kelishdagi roli o'rganiladi. Bunday pedagogik yondashuvlar o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatlarini oshirish bilan birga, ularning hayotiy ko'nikmalarini rivojlantirishga ham katta yordam beradi. O'quvchilarning o'zini o'zi anglash, ijodiy fikrlashni qo'llash, hamda kelajakda jamiyatda muvaffaqiyatli faoliyat yuritishga tayyorlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: Kreativ fikrlash, pedagogik asoslar, ona tili, o'qish savodxonligi, tanqidiy fikrlash, tasavvur qilish, mustaqil fikrlash, innovatsion metodlar, ijodiy yondashuv, o'qitish texnikalari, o'zini anglash, ijtimoiy ko'nikmalar, akademik muvaffaqiyat.

**PEDAGOGICAL FOUNDATIONS FOR DEVELOPING CREATIVE THINKING IN
PRIMARY SCHOOL STUDENTS' NATIVE LANGUAGE AND READING LITERACY
LESSONS**

Abstract. This article analyzes the pedagogical foundations of developing creative thinking in primary school native language and reading literacy classes. The article provides information on the methods and approaches used to develop creative thinking skills, as well as techniques used to expand children's imagination. It also examines the impact of creative pedagogical approaches on students' independent and critical thinking skills and the role of these approaches in enabling students to generate new ideas and freely express their thoughts. Such pedagogical approaches, in addition to increasing students' academic success, also greatly contribute to the development

of their life skills. They have a positive effect on students' self-awareness, the use of creative thinking, and their preparation for successful functioning in society in the future.

Keywords: Creative thinking, pedagogical foundations, native language, reading literacy, critical thinking, imagination, independent thinking, innovative methods, creative approach, teaching techniques, self-awareness, social skills, academic success.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ ТВОРЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ НА УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА И ЧИТАТЕЛЬСКОЙ ГРАМОТНОСТИ УЧАЩИХСЯ МЛАДШИХ КЛАССОВ

Аннотация. В данной статье анализируются педагогические основы развития творческого мышления на уроках родного языка и чтения в начальной школе. В статье представлена информация о методах и подходах, используемых для развития навыков творческого мышления, а также о приемах, используемых для расширения воображения детей. В ней также рассматривается влияние творческих педагогических подходов на навыки самостоятельного и критического мышления учащихся и роль этих подходов в предоставлении учащимся возможности генерировать новые идеи и свободно выражать свои мысли. Такие педагогические подходы, помимо повышения успеваемости учащихся, также вносят большой вклад в развитие их жизненных навыков. Они оказывают положительное влияние на самосознание учащихся, использование творческого мышления и их подготовку к успешному функционированию в обществе в будущем.

Ключевые слова: Творческое мышление, педагогические основы, родной язык, грамотность чтения, критическое мышление, воображение, самостоятельное мышление, инновационные методы, творческий подход, методики обучения, самосознание, социальные навыки, академическая успеваемость.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning faqat bilim egallashi emas, balki mustaqil va ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijodiy tafakkurini rivojlantirish ularning kelajakdagi muvaffaqiyatiga zamin yaratadi. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni shakllantirish o'quvchilarning o'z fikrlarini erkin ifodalashi, mustaqil xulosa chiqarishi va yangilik yaratishga intilishiga yordam beradi. Bugungi kunda interfaol ta'lim texnologiyalari, innovatsion metodlar va didaktik yondashuvlar ijodiy tafakkurni rivojlantirishda samarali vositalardan biri bo'lib xizmat

qilmoqda. O'yinli ta'lim, rolli o'yinlar, interfaol muhokamalar hamda ijodiy yozuv mashqlari orqali o'quvchilarning tasavvur qilish qobiliyati kengayib, o'qilgan matnga nisbatan tanqidiy va ijodiy yondashish shakllanadi. Mazkur maqolada ona tili va o'qish savodxonligi darslarida ijodiy fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari, ta'lim texnologiyalari va samarali metodlari tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarning kreativ tafakkurini rivojlantirish uchun zarur bo'lgan shart-sharoitlar va usullar o'rganilib, ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati yoritiladi.

Asosiy qism

Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirish boshlang'ich ta'limning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bu jarayonda o'quvchilarning ijodiy fikrlash qobiliyatini shakllantirish orqali ularni o'qishga bo'lgan qiziqishlarini oshirish, mustaqil fikrlash va yangi yondashuvlarni topish qobiliyatlarini rivojlantirish maqsad qilingan. Bunday darslarda kreativ yondashuv o'quvchilarning faqatgina matnni o'qish yoki yozish bilan chegaralanmasdan, balki o'quv jarayonida erkin fikr bildirish, tasavvur qilish va tanqidiy yondashish ko'nikmalarini ham shakllantiradi. Kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun o'qituvchilar tanqidiy va ijodiy fikrlashni rag'batlantiradigan usullardan foydalanishlari zarur. Masalan, "Aqliy hujum", "Nima bo'lsa, agar..." kabi usullar orqali o'quvchilarga turli nuqtai nazarlarni o'rganish imkoniyati beriladi. Bunda o'quvchilar o'zlarining shaxsiy nuqtai nazarlarini shakllantiradi va fikrlarini asoslab bera oladi. Bundan tashqari, erkin insholar, hikoya tuzish, va matn tahlili kabi topshiriqlar yordamida o'quvchilar tasavvurlarini kengaytiradi, ularning ijodiy tafakkuri rivojlanadi va ular matnlarga nisbatan yangi qarashlarni o'rganadi. Pedagogik asoslarda kreativlikni rivojlantirish ta'limning asosiy maqsadlaridan biri bo'lib, o'quvchilarni faol tinglovchi va mustaqil o'rganuvchiga aylantirishga yordam beradi. Bu esa ularning nafaqat akademik bilimlarini, balki hayotiy ko'nikmalarini rivojlantirishga zamin yaratadi. Ta'lim jarayonida kreativ yondashuvni qo'llash orqali o'quvchilarning qiziqishlari va intilishlari rivojlanib, ularda o'z-o'zini anglash va o'ziga ishonch tuyg'ulari shakllanadi. Kreativlikka asoslangan darslarda innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilar uchun yangi imkoniyatlar eshigini ochadi. Bu esa ularni bilim olishda mustaqil va yangicha yondashuvlarni qidirishga undaydi. Shu tariqa, ona tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilar yangi bilimlarni chuqur o'zlashtirish va ularni qo'llash orqali yanada ijodkor va mustaqil shaxs sifatida shakllanadi. Chunonchi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida ham "Ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun ta'lim sifatini oshirish,

ta'lim-tarbiya jarayoniga jahon tajribasida keng qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etish zarur" deb alohida uqtirib o'tilgan. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun yangi yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish va ularni faol fikrlashga undashda muhim ahamiyatga ega.

Quyidagi innovatsion usullar bu jarayonda samarali bo'lishi mumkin:

1. Rollearning almashinuvi: Bu usul o'quvchilarga boshqa odamlar nuqtai nazaridan vaziyatni tushunish va his qilish imkoniyatini beradi. Masalan, matndagi qahramon rolini bajarish yoki hikoyani boshqa qahramon nuqtai nazaridan davom ettirish vazifalari ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi.

2. "Eng yaxshi fikrni tanlash" usuli: Darsda o'quvchilar muhokama jarayonida turli g'oyalar ilgari suradi va har bir g'oya ustidan tanqidiy fikr yuritadi. Keyinchalik ular eng yaxshi deb hisoblangan fikrni tanlab, bu tanlovlarini asoslab beradilar. Bu usul tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun qulaydir.

3. Sinov va xatolik metodi: O'quvchilarga mavhum topshiriqlar berish orqali ular o'zlari izlanish va tajribalar o'tkazish imkoniyatini oladi. Bu usul orqali o'quvchilar xatolarini tahlil qilish va ulardan yangi yechimlar topishni o'rganadi, bu esa ijodiy fikrlash ko'nikmalarini kuchaytiradi.

4. "Gapni tugatish" texnikasi: O'qituvchi dars davomida ma'lum bir matn yoki jumla boshlang'ich qismini aytadi, va o'quvchilardan uni o'z fantaziyalari bilan davom ettirishni so'raydi. Bu usul o'quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda samarali bo'ladi. Pedagogik asoslarda, kreativlikni rivojlantirish ta'limning asosiy maqsadlaridan biri bo'lib, o'quvchilarni faol tinglovchi va mustaqil o'rganuvchiga aylantirishga yordam beradi. Bu esa ularning nafaqat akademik bilimlarini, balki hayotiy ko'nikmalarini rivojlantirishga zamin yaratadi. Ta'lim jarayonida kreativ yondashuvni qo'llash orqali o'quvchilarning qiziqishlari va intilishlari rivojlanib, ularda o'z-o'zini anglash va o'ziga ishonch tuyg'ulari shakllanadi. Kreativlikka asoslangan darslarda innovatsion metodlardan foydalanish o'quvchilar uchun yangi imkoniyatlar eshigini ochadi. Bu esa ularni bilim olishda mustaqil va yangicha yondashuvlarni qidirishga undaydi. Shu tariqa, ona tili va o'qish savodxonligi darslarida o'quvchilar yangi bilimlarni chuqur o'zlashtirish va ularni qo'llash orqali yanada ijodkor va mustaqil shaxs sifatida shakllanadi.

Chunonchi, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmonida ham "Ilg'or xorijiy tajribani hisobga olgan holda bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun ta'lim sifatini oshirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga jahon tajribasida keng

qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim dasturlari va texnologiyalarini joriy etish zarur" deb alohida uqtirib o'tilgan. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun yangi yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishlarini oshirish va ularni faol fikrlashga undashda muhim ahamiyatga ega. Quyidagi innovatsion usullar bu jarayonda samarali bo'lishi mumkin:

1. Rollearning almashinuvi: Bu usul o'quvchilarga boshqa odamlar nuqtai nazaridan vaziyatni tushunish va his qilish imkoniyatini beradi. Masalan, matndagi qahramon rolini bajarish yoki hikoyani boshqa qahramon nuqtai nazaridan davom ettirish vazifalari ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi.

2. "Eng yaxshi fikrni tanlash" usuli: Darsda o'quvchilar muhokama jarayonida turli g'oyalar ilgari suradi va har bir g'oya ustidan tanqidiy fikr yuritadi. Keyinchalik ular eng yaxshi deb hisoblangan fikrni tanlab, bu tanlovlarini asoslab beradilar. Bu usul tanqidiy va kreativ fikrlashni rivojlantirish uchun qulaydir.

3. Sinov va xatolik metodi: O'quvchilarga mavhum topshiriqlar berish orqali ular o'zlari izlanish va tajribalar o'tkazish imkoniyatini oladi. Bu usul orqali o'quvchilar xatolarini tahlil qilish va ulardan yangi yechimlar topishni o'rganadi, bu esa ijodiy fikrlash ko'nikmalarini kuchaytiradi.

4. "Gapni tugatish" texnikasi: O'qituvchi dars davomida ma'lum bir matn yoki jumla boshlang'ich qismini aytadi va o'quvchilardan uni o'z fantaziyalari bilan davom ettirishni so'raydi. Bu o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi va ularni erkin ijod qilishga undaydi.

5. Visualizatsiya orqali hikoya qilish: O'quvchilarni hikoyani faqat so'zlar orqali emas, balki chizma, diagramma yoki xaritalar yordamida tushuntirishga o'rgatish ham ijodiy fikrlashni rivojlantirishda samarali. Bu usul o'quvchilarning fikrlar orasida bog'liqliklarni ko'rish qobiliyatini oshiradi.

6. "Keyingi qadamni rejalashtirish" metodi: Bu usulda o'quvchilardan matn yoki hikoyadagi voqealar ketma-ketligini davom ettirish yoki keyingi qadamlarni rejalashtirish talab qilinadi. O'quvchilar voqealar rivojini mustaqil davom ettirishi kerak bo'lgan ushbu topshiriq ijodiy fikrlash va tasavvur qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bu yangi usullar o'quvchilarni darsda yanada faol ishtirok etishga undaydi, ularning ijodiy fikrlash qobiliyatlarini mustahkamlaydi va mustaqil o'rganish jarayonida muvaffaqiyatga erishishlariga yordam beradi.

Ona tili va o'qish savodxonligi fanini o'qitishda tamoyillar bo'yicha, 4-tamoyilda o'qish savodxonligida tez, to'g'ri, ongli va ifodali o'qish kompetensiyalarini shakllantirish, o'quvchilarni oddiy kitobxondan chuqur mulohaza qiluvchi, keng mushohadali, zukko kitobxon darajasiga olib

chiqish, tevarak-atrof va butun dunyoda ro'y berayotgan o'zgarishlar to'g'risida o'z fikrini mustaqil ayta oladigan, tanqidiy hamda kreativ fikrlash ko'nikmasini oshirishga qaratilgan. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari ta'lim jarayonini yangi yondashuvlar bilan boyitish, o'quvchilarning ijodiy imkoniyatlarini kengaytirish va ularni kelajakka tayyorlash vazifalarini o'z ichiga oladi. Ushbu pedagogik asoslar quyidagi yo'nalishlarda ochib berilishi mumkin:

1. Konstruktiv yondashuv asoslari: Ushbu yondashuvga ko'ra, ta'lim jarayoni o'quvchilarni faqat bilim olish jarayonida ishtirokchi emas, balki faol ijodkor sifatida shakllantiradi. O'qituvchi esa o'quvchini ma'lumot olishda yo'naltiruvchi va yordamchi sifatida harakat qiladi. Ona tili darslarida bu yondashuv orqali o'quvchilar mustaqil ravishda matnlarni o'rganib, o'z xulosalarini chiqara oladi, bu esa kreativ fikrlashni rivojlantirishga zamin yaratadi.

2. Psixologik asoslar: Kreativlikni rivojlantirish uchun o'quvchilarning yoshiga mos psixologik omillarni hisobga olish muhim. Masalan, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin va tasviriy metodlar samarali bo'ladi. Psixologlar fikricha, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish uchun o'quvchilarda erkinlik va xavfsizlik muhitini yaratish zarur. Bu, o'z navbatida, o'quvchilarning yangi g'oyalarni ilgari surishga bo'lgan qo'rquvini bartaraf etadi. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari Kreativ fikrlashni rivojlantirish zamonaviy ta'limning ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun kreativlikni shakllantirish ularning tasavvur qilish qobiliyatini kengaytirib, mustaqil fikrlashga undaydi va shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, innovatsion metod va interfaol yondashuvlarni qo'llash dars jarayonida ijodiy faollikni oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ fikrlashni rivojlantirishning pedagogik asoslari quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

1. Konstruktiv yondashuv

Bu yondashuvga ko'ra, ta'lim jarayonida o'quvchilar faqat bilim oluvchi emas, balki faol ijodkor sifatida shakllanadi. O'qituvchi esa yo'naltiruvchi va yordamchi rolini bajaradi. Ona tili darslarida bu yondashuv orqali o'quvchilar mustaqil matnlarni tahlil qilib, xulosalar chiqarishi, yangi hikoyalar yaratishi va o'z ijodiy g'oyalarni ifodalashi mumkin.

2. Psixologik asoslar

Kreativlikni rivojlantirish uchun o'quvchilarning yoshiga mos psixologik omillarni hisobga olish muhim. Masalan, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yin va tasviriy metodlar samarali bo'ladi.

Shuningdek, ijodiy fikrlashni rag'batlantirish uchun o'quvchilarga erkinlik va xavfsizlik muhiti yaratish lozim. Bu ularning yangi g'oyalarni ilgari surishga bo'lgan ishonchini oshiradi.

3. Interfaol ta'lim texnologiyalari

Interfaol metodlar, masalan, klaster tuzish, rolli o'yinlar va interfaol muhokamalar, o'quvchilarning darsga jalb qilinishini kuchaytiradi va ularni ijodiy fikrlashga undaydi. Masalan, matn mazmunidan kelib chiqib yangi hikoya yoki dramatik ssenariy yaratish topshiriqlari ijodiy tafakkurni rivojlantiradi.

4. Didaktik asoslar

O'quvchilarning bilimlarini amaliy qo'llashga yo'naltirilgan topshiriqlar kreativ fikrlash uchun qulay imkoniyat yaratadi. Masalan, o'quvchilar qahramonlarning xarakterini o'z nuqtai nazaridan talqin qilishi yoki o'qilgan matnga yangi yakun yozishi mumkin. Bunday usullar didaktik tamoyillarni ijodiylik bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

5. O'yinli ta'limning pedagogik roli

Boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun o'yinli ta'lim ijodiy fikrlashni rivojlantirishning muhim vositalaridan biridir. "So'z zanjiri", "Topishmoqlarni davom ettirish", "Erkin hikoya tuzish" kabi o'yinlar o'quvchilarning so'z boyligini kengaytiradi va ularni mustaqil fikrlashga undaydi.

6. Ijtimoiy-psixologik muhitni yaratish

Pedagogik jarayonda ijtimoiy muloqotga asoslangan muhitni shakllantirish o'quvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bu muhitda o'quvchilar bir-birlari bilan fikr almashadi, turli qarashlarni tahlil qiladi va o'ziga mos yechimlarni izlaydi.

Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida ushbu pedagogik asoslarni tizimli qo'llash orqali o'quvchilarning ijodiy tafakkuri, mustaqil fikrlash qobiliyati va hayotiy ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu esa nafaqat ta'lim sifatini oshiradi, balki o'quvchilarning hayotga ijodiy yondashishiga ham yordam beradi.

XULOSA

Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida ijodiy fikrlashni rivojlantirish zamonaviy ta'limning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. O'quvchilarning mustaqil tafakkurini shakllantirish, ularni tanqidiy va kreativ fikrlashga o'rgatish bugungi jamiyat talablariga mos shaxslarni tarbiyalashga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, interfaol ta'lim texnologiyalarini qo'llash, o'yinli usullar, matn tahlili va mustaqil yozuv mashqlari o'quvchilarning ijodiy salohiyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

O'qituvchining vazifasi faqat bilim berish bilan cheklanib qolmay, balki o'quvchilarda yangi g'oyalarni ilgari surish, mustaqil fikr yuritish va yangilik yaratishga bo'lgan ishtiyoqni shakllantirishdan iboratdir. Ta'lim jarayonida ochiq muloqot, innovatsion yondashuvlar va ijodiy muhit yaratish orqali o'quvchilar o'z fikrlarini erkin ifodalashga o'rganadilar va bilimlarni hayotiy faoliyatda qo'llash ko'nikmasini egallaydilar. Shunday qilib, ona tili va o'qish savodxonligi darslarida kreativ tafakkurni rivojlantirish nafaqat o'quvchilarning o'qish jarayonidagi faolligini oshiradi, balki ularning kelajakda muvaffaqiyatli shaxs bo'lib yetishishiga ham asos yaratadi. Shu sababli, ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlar va interfaol metodlarni tizimli joriy etish muhim vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022–2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi Farmoni. – T., 2022.
2. A. Nisanbayeva, J. Tagayeva (2024). Boshlang'ich sinflarda “ona tili va o'qish” darslarini kreativlik asosida tashkil qilish usullari. Maqola. International scientific and practical conference "Economics, management and digital innovation in education: modern trends and approaches", 417–418-bet. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10802377>
3. Boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kreativ salohiyatni rivojlantirishning pedagogik xususiyatlari. <https://cyberleninka.ru/article/n/boshlang-ich-sinf-o-qituvchilarida-kreativ-salohiyatni-rivojlantirishning-pedagogik-xususiyatlari>
4. V. Xaydarov (2023). Boshlang'ich ta'limda interfaol metodlar orqali o'quvchilar ijodiy fikrlashini rivojlantirish. Ta'lim va innovatsiya jurnali, №4, 112–117-bet.
5. Sh. Qosimov (2022). O'quvchilarni mustaqil va tanqidiy fikrlashga o'rgatish usullari. Pedagogika va psixologiya ilmiy jurnali, №2, 65–70-bet.